

СЕКЦІЯ 2 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 81'373.7

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2020-1-12>

НАЦІОНАЛЬНА УНІКАЛЬНІСТЬ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Антуф'єва Вікторія Андріївна,

викладач кафедри мовної підготовки

Одеський державний університет внутрішніх справ

antufyeva2912@ukr.net

orcid.org/0000-0003-3392-7518

Белоусова Вікторія Володимирівна,

викладач кафедри мовної підготовки

Одеський державний університет внутрішніх справ

vika-shelkova@ukr.net

orcid.org/0000-0002-7825-679X

Драпалюк Катерина Іванівна,

викладач кафедри мовної підготовки

Одеський державний університет внутрішніх справ

djond90@gmail.com

orcid.org/0000-0002-0264-5596

Статтю присвячено оглядові наукової концепції В. фон Гумбольдта й пов'язаних концепцій національного та концептуального наукового світогляду. Проаналізовано основні характеристики терміна «мовна картина світу» та його зв'язок із національно-культурною сферою певної мови. Загальна для конкретної мовної спільноти «мовна картина світу» як спосіб концептуалізації навколишнього світу людської діяльності виявляється в прагматиці, тобто у використанні мови її носієм. Національна мова – найважливіший етногенний фактор, тільки через оволодіння нею можливо прилучення до етнічного самосвідомості. Міжкультурна комунікація може бути адекватною тільки в разі максимального можливого знання її учасників про національно-специфічні риси національного складу мислення партнерів по комунікації. Фразеологічні одиниці тієї чи тієї мови мають національно-культурну специфіку й відображають традиції, звичаї, реалії, пов'язані з переказами, історичними фактами, літературними джерелами, що зумовлює їх національно-культурну семантику, місцевий колорит загалом. Мало знати фразеологічну одиницю, треба знати, що за нею стоїть, треба розглянути її у зв'язку з культурою країни, історією народу. Загальновідомо, що фразеологічний матеріал будь-якої мови в найбільш наочній формі відображає своєрідність побуту й життя того чи іншого народу, століттями накопичену ним мудрість, згусток думок, наявних у соціумі, тобто висловлює етноспецифічний спосіб світосприйняття, який формує національний менталітет. Фразеологізми дають можливість глибше зрозуміти історію народу, його ставлення до людських достоїнств і недоліків, специфіку світогляду. Доцільне й доречне використання фразеологічних одиниць у їх первинному вигляді оживляє мову творів, робить її емоційною. Використання порівняльного та інтерпретативного методів, компонентно-семантичного й контекстного аналізу дало змогу встановити, що фразеологічний фонд мови є найціннішим джерелом інформації про культуру й менталітет народу, де зосереджені уявлення народу про міфи, обряди, звичаї, мораль, поведінку. Беручи до уваги той факт, що фразеологічний фонд – це не тільки мовна, а й культурно-історична скарбниця кожного народу, ми мали на меті провести аналіз національно-культурної специфіки фразеологічних одиниць англійської та української мов. Основна мета проведеного авторками аналізу полягає в тому, щоб показати, як збіг між культурою та прагматикою впливає на прагматичний потенціал фразеологізмів і прагматичну цінність їх перекладів.

Ключові слова: антропоцентризм, концепт, носій мови, менталітет, світобачення.

NATIONAL UNIQUENESS OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN THE LINGUISTIC PICTURE OF THE WORLD

Antufeva Viktoria Andriivna,

Lecturer at the Department of Language Training
Odesa State University of Internal Affairs
antufyeva2912@ukr.net
orcid.org/0000-0003-3392-7518

Belousova Viktoriya Volodymyrivna,

Lecturer at the Department of Language Training
Odesa State University of Internal Affairs
vika-shelkova@ukr.net
orcid.org/0000-0002-7825-679X

Drapaliuk Kateryna Ivanivna,

Lecturer at the Department of Language Training
Odesa State University of Internal Affairs
djond90@gmail.com
orcid.org/0000-0002-0264-5596

The article represents an overview of the basic concepts that represent what has been introduced by W. von Humboldt as a general concept and further developed into related concepts of the scientific and conceptual worldview. The basic characteristics of the term "linguistic picture of the world" and its relation to the national-cultural sphere of a particular language are analyzed. The general "linguistic picture of the world" for a particular linguistic community, as a way of conceptualizing the world around human activity, manifests itself in pragmatics, that is, in the use of language by the language speaker. The national language is the most important ethnogenic factor, only because of its acquisition it is possible to become ethnic. Intercultural communication can be adequate only if its participants are most aware of the national-specific features of the national mentality of communication partners. Phraseological units of one language or another possess national and cultural specificity as well as they reflect traditions, customs, realities related to legends, historical facts, literary sources, which determines their national-cultural semantics, local color as a whole.

It is necessary to know the phraseological unit, to know what it means, to consider it in connection with country's culture, history of the people. It is well known that the phraseological material of any language in the most visual form reflects the life peculiarities, centuries of accumulated wisdom, clot of thoughts existing in society, that is, expresses an ethno-specific way of thinking, which forms national mentality. Phraseologists give an opportunity to understand more deeply the history of the people, their attitude to human merits and disadvantages, the outlook specificity. The expedient and appropriate use of phraseological units in their original form invigorates the language of works and makes it emotional.

Using of comparative, interpretative methods, component-semantic and contextual analysis enabled us to establish that phraseological foundation of language is the most valuable source of cultural information and people's mentality, where the people's ideas about myths, rituals, customs, habits, morals, and behavior are concentrated. Given that, phraseological fund is not only a linguistic but also a cultural and historical treasure trove of every nation, we set out to analyze the national and cultural specificity of phraseological units in English and Ukrainian. The main purpose of the analysis is to show how the coincidence between culture and pragmatics affects the pragmatic potential of phraseologisms and the pragmatic value of their translations.

Key words: anthropocentrism, concept, native speaker, mentality, worldview.

1. Вступ

Мова людини – надзвичайно багатогранне явище. Щоб зрозуміти справжню сутність мови, варто розглянути різні аспекти мови, як вона структурована, як улаштовані елементи системи, які причини вплинули на неї із зовнішніх сторін і які причини вплинули на зміни мови протягом процесу її історичного розвитку, що формував її існування та функції, які набула мова в людському спілкуванні. Мова – скарбниця національної культури людей, які розмовляють мовою. Весь досвід і всі досяг-

нення культури фіксуються в мові, вони відображаються там. Національний компонент можна знайти в лексиці, фразеології, афоризмах, мовленнєвому етикеті, текстах тощо. Ось чому для вивчення будь-якої іноземної мови необхідно враховувати одне: будь-яка мова має своє національне вираження, тобто вона наснажує національний дух і національну культуру народу. І як національна мова вона тісно пов'язана з національною психологією та національною своєрідністю народу, є засобом передачі національних

традицій, стереотипів, звичок. Отже, вивчення будь-якої іноземної мови супроводжується вивченням нової мовної картини світу.

2. Розділ 1

Мовна картина світу (далі – МКС) є одним із фундаментальних понять сучасної лінгвістики. Уперше думку про особливе мовне світобачення висловив В. фон Гумбольдт, учення якого виникло на основі німецької класичної філософії початку XIX століття. Поява в лінгвістиці поняття «мовна картина світу» пов'язана з практикою складання ідеографічних словників і з проблемами структури і змісту лексико-семантичних полів, які у зв'язку з цим виникли, відносинами між ними, тому що антропоцентричний підхід до мови «вимагав розроблення нових дослідницьких методів і розширення метамови науки» (Гумбольдт, 1984). Гумбольдт застосував до аналізу мови діалектичний метод, відповідно до якого світ розглядається в розвитку як суперечлива єдність протилежностей, як ціле, пронизане загальними зв'язками та взаємними переходами окремих явищ і їх сторін, як система. Саме він зазначив, що кожна мова нерозривна зі свідомістю, створює суб'єктивний образ об'єктивного світу. На його думку, мислення людини й уявлення його про світ визначаються конкретною мовою. Різномісний розподіл світу мовою пояснюється тим, що для розкриття одних і тих же понять одна мова шукає окремі слова, а інша – описові засоби. Кожна мова має специфічну для неї внутрішню форму, яка проявляється в категоризації світу обмеженнями значень слів, що становлять словник цієї мови, а також і в граматичних категоріях (Гумбольдт, 1984).

Ідеї В. фон Гумбольдта підхоплені неогумбольдтіанцями, один із представників яких Л. Вайсгербер у тридцятих роках XX сторіччя ввів у науку термін «мовна картина світу», відзначаючи, що в мові конкретної спільноти живе духовний зміст, скарб знань, який справедливо називають картиною світу конкретної мови (Вайсгербер, 1993). Важливим етапом у розвитку теорії мовної картини світу є праці американських етнолінгвістів Е. Сепіра та його послідовника Б. Уорфа, які розробили гіпотезу, відому як «гіпотеза Сепіра – Уорфа», і складник теоретичного ядра етнолінгвістики. Відповідно до цієї теорії, відмінність норм мислення зумовлює відмінність норм поведінки в культурно-історичному тлумаченні (Сепір, 1993).

Спочатку, з'явившись як метафора, МКС породила в лінгвістиці багато проблем, що

мають стосунок до її феноменологічних особливостей: це статус і різноманіття трактувань самого поняття, предмет дослідження та структура, ознаки й функції МКС, співвідношення індивідуального та колективного, універсального й національно-специфічного в ній, її динамічний і статичний аспекти, особливості варіювання й типологія мовних картин світу (Щепанська, 2012).

Мовну або наївну картину світу так само прийнято інтерпретувати як відображення повсякденних, обивательських уявлень про світ. Ідея наївної моделі світу полягає в такому: у кожній природній мові відбивається певний спосіб сприйняття світу, що нав'язується як обов'язковий усім носіям мови. Ю.Д. Апресян мовну картину світу називає наївною в тому сенсі, що наукові визначення й мовні тлумачення не завжди збігаються з обсягом і навіть змістом (Апресян, 1995). Концептуальна картина світу, або «модель» світу, на відміну від мовної, постійно змінюється, відображаючи результати пізнавальної та соціальної діяльності, але окремі фрагменти мовної картини світу ще довго зберігають пережиткові, реліктові уявлення людей про світобудову. Серед великого розкиду думок про сутність поняття «мовна картина світу» безперечним залишається те, що мовне членування світу відрізняється в різних народів. У процесі діяльності у свідомості людини виникає суб'єктивне відображення наявного світу. Людина освоює мову так само, як і навколишню дійсність; при цьому поряд із логічною (понятійною) картиною світу виникає й мовна, що не суперечить логічній, але й не тотожна їй.

Найбільшою мірою на формування неповторної МКС національної мови впливають природне середовище, наявність специфічних артефактів матеріальної культури, особливості роботи логіко-понятійного та морально-ціннісного компонентів національної мовної свідомості (Апресян, 1995).

Унікальність МКС будь-якої національної мови зумовлена факторами, її створюють зовнішнє середовище побутування етносу, дане йому в безпосередніх відчуттях, і структура людської свідомості. Людина розуміє навколишній світ і себе за допомогою своєї мови, у якій відбивається суспільно-історичний досвід. До цього досвіду належить як національний досвід, так і загальнолюдський. Але саме національний досвід уносить специфічні особливості в кожен окрему мову. За допомогою своєї мови носії набувають певної мовної картини світу. Вона формує в людини

певне ставлення до світу (тварин, явищ природи, людей, які її оточують, до себе). Визначаючи ставлення людини до навколишнього світу, мовна картина світу створює людські норми поведінки в цьому світі. Кожна мова по-особливому концептуалізує світ. З'являється єдина система поглядів, колективна філософія носіїв мови. Отже, мова не тільки передає інформацію, а й створює внутрішню організацію нових повідомлень.

3. Розділ 2

Стикаючись із мовною картиною світу іноземної мови, ми тим самим стикаємося й із культурою, національним менталітетом, специфічним складом мислення носіїв цієї мови. Часто виникає питання, що має первинний характер: мовна картина світу чи національний менталітет і характер носіїв цієї мовної картини світу? Це пов'язано з постійним питанням про те, що з'явилося раніше: курка чи яйце? Культурно-побутові традиції, історичні події, зовнішні умови існування (географічні, кліматичні, природні) спільноти формують і зароджують основу національного характеру, менталітету, темпераменту. Надалі ці специфічні риси нації й національного менталітету потрапляють до їхньої національної мови, до їхньої мовної картини світу, закріпившись там. Згодом усі ці риси характеру нації передаються за допомогою мови наступному поколінню вже в готовому вербалізованому вигляді.

На своєму початковому етапі мова є своєрідним «яйцем», породженим «куркою» – національним менталітетом, який, у свою чергу, залежить від історичних, культурних, зовнішніх та інших умов проживання нації. Пізніше перераховані вище умови проживання можуть змінюватися, проте національний характер, який закріпився в мовній картині світу нації, продовжує передаватися від одного покоління до наступного. У цьому разі мовна картина світу вже перетворюється в «курку», яка породжує свої «яйця», підносячи новим поколінням уже закріплену та сформовану ментальну специфіку світосприйняття. Коли дитина опановує свою мову, вона пізнає навколишній світ на мовному рівні, освоює мовну картину світу, властиву носіям цієї мови.

Мовна картина світу є своєрідним вікном у національне світобачення і світовідчуття. Кожна мова несе в собі особливу систему сприйняття світу, яка при цьому розділяється між усіма носіями цієї мови. Особлива національна ментальність відображається

абсолютно в усьому: у семантиці лексичних одиниць, у наявності тих чи інших граматичних категорій і значень, в оформленні синтаксичних і морфологічних структур, в особливості словотворчих моделей мови тощо (Овсіюк, 2010).

Вивчаючи мовну картину світу іншої мови, ми тим самим проникаємо в образ мислення цієї нації, це те саме, що спробувати поглянути на світ очима носіїв цієї мовної картини світу. У мовній картині світу відображена когнітивна база нації. Під час вивчення іноземної мови кожному, навіть людині з відмінними лексичними та граматичними знаннями в мові, доводиться стикатися з неминучими комунікативними збоями. Причиною цього є недостатнє володіння мовною картиною світу, яку вивчаємо, а також різниця між мовною картиною світу, яку вивчаємо, і рідною мовою. З народження, увібравши мовну картину світу рідної мови, ми дивимося на реальність, яка нас оточує та яка характерна нашій мові. Перевлаштуватися на мовну картину світу нової мови практично неможливо, людина опановує іноземну мову найчастіше на рівні інструменту спілкування, при цьому вона продовжує дивитися на світ очима своєї рідної мовної картини світу. Це часто призводить до псевдопоняття, тобто поверхового розуміння тієї чи іншої фрази, також часто зустрічаються випадки, коли іноземець узагалі не може зрозуміти значення фраз, що складаються начебто зі знайомих йому слів. Когнітивна база народу, яка вербалізована в мові та яка складається з вербальних прецедентних феноменів, будучи невід'ємною частиною мовної картини світу, часто виявляється поза увагою іноземців, які займаються вивченням цієї мови (Осипов, 2011).

Національна картина світу – це національна концептосфера в тісному взаємозв'язку з національним менталітетом. Менталітет визначається як «специфічний спосіб сприйняття й розуміння дійсності, яка визначається сукупністю когнітивних стереотипів, характерних для певної особистості, соціальної або етнічної групи людей» (Попова, 2007).

На думку багатьох учених, основу менталітету становлять стандартні судження про стандартні ситуації. При цьому менталітет тісно взаємодіє з концептосферою, бо концепти в інтерпретаційному полі зберігають когнітивні стереотипи. Однак національний менталітет, у свою чергу, спрямовує формування розвитку концептів. Стереотипи впливають на зміст концептів, які формуються,

диктують фіксовані в концептах оцінки явищ і подій (Кубрякова, 2004).

Національна картина світу, з одного боку, – деяка абстракція, а з іншого – когнітивно-психологічна реальність, що виявляється в розумовій, пізнавальній діяльності народу, у його поведінці: фізичній і вербальній. Національна картина світу проявляється в однаковій поведінці народу в стереотипних ситуаціях, у загальних уявленнях народу про дійсність, у висловлюваннях і «загальних думках», у судженнях про дійсність, прислів'ях, приказках, жаргоні, афоризмах та анекдотах (Тер-Минасова, 2004).

Особливу роль, на наш погляд, у формуванні національної мовної картини світу грає фразеологія. Фразеологія будь-якої мови – це найцінніша лінгвістична спадщина, у якій відбивається бачення світу, національна культура, звичаї й вірування, фантазія й історія народу, який нею говорить. Природа значення фразеологізмів тісно пов'язана з фоновими знаннями носіїв мови, з практичним досвідом особистості, з культурно-історичними традиціями народу, який говорить цією мовою.

Фразеологізми приписують об'єктам ознаки, що асоціюються з картиною світу, мають на увазі цілу дескриптивну ситуацію (текст), оцінюють її, висловлюють до неї ставлення. Важливою ознакою фразеологізмів є метафоричність, образність. Фразеологізм народжується в мові не для називання предметів, ознак, дій, а для образно-емоційної їх характеристики. Утворюються фразеологізми в результаті метафоричного перенесення, переосмислення значень вільних словосполучень (Левицький, Огуй, Кійко, 2014).

Важливість образності фразеологізмів полягає в тому, що саме ця ознака лежить в основі всіх інших їх виразних якостей: емоційності, експресивності. Емоційність фразеології – це здатність фразеологізму не тільки називати предмет, явище, а й висловити певне почуття і ставлення.

О.Ф. Арсентьева розглядає національно-культурну специфіку на трьох різних рівнях плану змісту фразеологізмів: 1) у сукупному фразеологічному значенні (без еквівалентні фразеологічні одиниці); 2) у значенні окремих компонентів фразеологічних одиниць (далі – ФО) (ФО, що мають у своєму складі позначення національно-культурної реальності); 3) у прямому значенні прототипів фразеологізмів (Арсентьева, 2006).

1. У сукупному фразеологічному значенні словесного комплексу національна

культура відбивається комплексно, нерозчленовано. Національно-культурна специфіка фразеологізмів пов'язана з нееквівалентними фразеологічними одиницями (далі – БЕФО).

Вони існують у будь-якій мові, це явище пояснюється вибірковістю носіїв мов. Концепти, що передають семантику таких фразеологічних одиниць, наявні в мовній картині світу цього народу. Тому семантика нееквівалентних одиниць передається за допомогою лексичних одиниць або словосполучень, які під час передачі іншою мовою також передаються за допомогою окремих лексем або набору лексем, коли образ, на основі якого побудований фразеологізм вихідної мови, зрозумілий представникам мови-рецептора.

Як приклади можна назвати БЕФО англійської та української мов: ФЕ *Promethean fire* й *Прометей вогонь* вступають у відношення повної еквівалентності, збігаючись за сигніфікативно-денотативним значенням, позитивною оцінною конотацією, належністю до книжкового стилю, емоційно-експресивною конотацією («піднесена» емоційна конотація). Наведемо ще кілька прикладів повної еквівалентності ФЕ в англійській та українській мовах: *break one's back "to work hard"* – *гнути спину «важко працювати»*; *grease (oil) the wheels* – *підмазувати колеса – давати хабар, підмазати*.

2. У значенні окремих лексичних компонентів ФО відображають культуру розчленовано, одиницями свого складу.

У фразеологізмів *a man of his word* – *людина, яка завжди робить те, що говорить, у якій слова не розходяться з ділом, і пан (господар) свого слова повністю збігаються денотативне значення й суб'єктивно-оцінна конотація. Обидва належать до міжстильових одиниць, висловлюють схвальне емоційне ставлення до об'єкта. Наведемо ще кілька прикладів: *go through fire and water* – *іти у вогонь і воду за когось, незважаючи на небезпеку, сміливо слідувати за ким-небудь і вірити кому-небудь*; *keep one's tongue between one's teeth* – *тримати язик за зубами*; *dance after (to) smb's pipe* – *танцювати під чию-небудь дудку – вступати, поводити себе так, як завгодно кому-небудь, беззастережно в усьому підкорятися кому-небудь*.*

3. Національно-культурні елементи семантики ФО можуть проявлятися в прямому значенні сукупного словесного комплексу, у якому відбивається національно-специфічна ситуація, що лежить в основі образно-переносного значення ФО – у прототипах фразеологізмів, тобто колись вільних словосполученнях, які зазнали

потім переосмислення. Прикладом подібних ФО можуть слугувати такі фразеологізми, як *a peeping Tom – надто допитлива людина; wear one's heart on one's sleeve – душа нарозхрист; to be out at elbows – бідувати*. Тільки в англійській мові існують такі ФО, як *to dine with Duke Humphry, to cut off with a shilling, or to accept the Chiltern Hundreds*, і лише в українській мові є такі ідіоми, як *передати куті меду, ставити на карб, пекти раків, утерти носа тощо*.

В обох зіставлюваних мовах фразеологічні одиниці покривають сфери загальної понятійної співвіднесеності: під час їх аналізу виявляються як загальні риси, властиві людському колективу незалежно від мовної належності, так і специфічні особливості, зумовлені суто екстралінгвістичними факторами.

4. Висновки

Отже, міжкультурні фразеологічні одиниці знайомлять інокультурного реципієнта з особливостями життя іншого народу й географією його країни. Фразеологічний фонд мови є найціннішим джерелом інформації про культуру й менталітет народу, де зосереджені уявлення народу про міфи, обряди, звичаї, звички, мораль, поведінку тощо. Узагальнюючи вищесказане, можемо стверджувати, що картина світу розглядається як відображення реального світу, мовна – як фіксація цього відображення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Апресян Ю.Д. Избранные труды : в 2 т. Москва : Школа «Языки русской культуры», 1995. Т. 2 : Интегральное описание языка и системная лексикография. 766 с.
2. Арсентьева Е.Ф. Фразеология и фразеография в сопоставительном аспекте (на материале русского и английского языков). Казань : КГУ, 2006. 172с.
3. Вайсгербер Й.Л. Язык и философия Текст. *Вопросы языкознания*. 1993. № 2. С. 114–124.
4. Гумбольдт В.О. О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человечества. *Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию*. Москва : Прогресс, 1984. С. 156–180.
5. Кубрякова Е.С. Об установках когнитивной науки и актуальных проблемах когнитивной лингвистики. *Вопросы когнитивной лингвистики*. 2004. № 1. С.6–17.
6. Апроксимативні методи вивчення лексичного складу / В.В. Левицький, О.Д. Огуй, С.В. Кійко, Ю.Є. Кійко ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута, 2000. 136 с.
7. Овсіюк М.О. Міжкультурна комунікація в умовах глобалізації. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Politologija/63704.doc.htm (дата звернення: 01.04.2020).
8. Осипов П.І. Міжкультурна комунікація: проблеми і перспективи. URL: <http://bibl.kma.mk.ua/pdf/zbirniku/7/8.pdf> (дата звернення: 01.04.2020).
9. Попова З.Д., Стернин И.А. Когнитивная лингвистика. Москва : АСТ, Восток-Запад, 2007. 315 с.
10. Сепир Э. Введение в изучение речи. *Избранные труды по языкознанию и культурологии*. Москва : Прогресс : Универс, 1993. 654 с.
11. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. Москва : Издательство МГУ, 2008. 352 с.
12. Щепанська Х.А. Мовний образ, концепт, вербальний символ та їх функціонування в художньому тексті. *Лінгвістичні дослідження*. 2012. Вип. 33. С. 66–71. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/znpkhnpu_lingv_2012_33_14.pdf (дата звернення: 29.03.2020).

REFERENCES:

1. Apresyan, Yu.D. (1995). (Ed). *Integral'noe opisanie yazy'ka i sistemnaya leksikografiya* [Integral Description of the Language and Systemic Lexicography], Vol II, Moscow: Shkola "Yazy'ki russoj kul'tury", pp. 357–385 [in Russian].
2. Arsentjeva, E.F. (2006). *Frazeologija i frazeografiya v sopostavitel'nom aspekte (na materiale russkogo i anglijskogo yazy'kov)* [Phraseology and Phraseography in Comparative Aspect (based on Russian and English languages)]. Kazan, Russia, 219 p. [in Russian].
3. Weisgerber, J.L. (1993). *Language and Philosophy. Voprosy yazykoznaniya* [Questions of Linguistics]. 2, p. 12 [in Russian].
4. Humboldt, V.O. (1984). *O razlichii strojeniya chelovecheskich yazykov i yego vliyani na dukhovnoye razvitiye chelovechestva* [About the Difference in the Structure of Human Languages and its Influence on the Spiritual Development of Mankind]. Moscow, pp. 156–180 [in Russian].
5. Kubryakova, E.S. (2004). *Ob ustanovkakh kognitivnoj nauki i aktual'nykh problemakh kognitivnoj lingvistiki* [On the precepts of cognitive science and actual problems of cognitive linguistics]. *Voprosy kognitivnoj lingvistiki*, no. 1, pp. 6–17 [in Russian].
6. Levitsky, V.V., Oguj, O.D., Kiyko, Yu.S., Kiyko, C.V. (2000). *Proksymatyvni metody vyvchennia leksychnoho skladu* [Proximate Methods for Studying Lexical Composition]. Chernivtsi, Ukraine: Ruta, 216 p. [in Ukrainian].
7. Ovsyuk, M. O.(2010). *Mizhkulturna komunikatsiia v umovakh hlobalizatsii* [Intercultural Communication in the Context of Globalization]. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Politologija/63704.doc.htm [in Ukrainian].
8. Osipov, P.I.(2011). *Mizhkulturna komunikatsiia: problemy i perspektyvy* [Intercultural Communication: Problems and Perspectives]. URL: lib.chdu.edu.ua/pdf/zbirniku/7/8.pdf [in Ukrainian].
9. Popova, Z.D., Sternin, I.A.(2007). *Kognitivnaya lingvistika* [Cognitive Linguistics]. Moscow: Vostok – Zapad, 314 p. [in Russian].
10. Sepir, E.(1993). *Izbranny'e trudy' po yazy'koznaniyu i kul'turologii* [Selected Works on Linguistics and Cultural Studies]. Moscow: Progress, 654 p. [in Russian].
11. Ter-Minasova, S.G. (2004). *Yazy'k i mezhkul'turnaya komunikatsiya* [Language and Intercultural Communication]. Moscow: Publishing House of Moscow State University, 352 p. [in Russian].
12. Shchepanskaya, H.A. (2012). *Language Image, Concept, Verbal Symbol and their Functioning in Artistic Text. Linhvistychni doslidzhennia* [Linguistic research], 33, pp. 66–71. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/znpkhnpu_lingv_2012_33_14.pdf [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.03.2020
The article was received March 4, 2020